

LUX FILM DAYS

3 FILMAS
24 VALODAS
28 VALSTIS

MEDITERRANEA

Jonas Carpignano

Itālija, Francija, ASV, Vācija, Katara

MEDITERRANEA

JONAS CARPIGNANO

Filmas darbība sākas Alžīrijā, kur ieradies Ajiva — jauns vīrietis no Burkinafaso. Kopā ar Ajivu ieradies arī viņa draugs Abāss. Abi virieši devušies ceļā cerībā rast labāku dzīvi Eiropā. Draugu turpmākais ceļš vedīs pāri tuksnesim, viņi piedzīvos laupītāju uzbrukumu, nonāks Lībijā, nedrošā kuģī dosies bailpilnā braucienā pāri jūrai, līdz beidzot nonāks Itālijā.

Tomēr šis ceļojums ir tikai pirmais cēliens imigrantu dzīves drāmā — beidzot nokļuvušiem Eiropā, viņiem drīz vien nākas izjust atstumtību Kalabrijas reģiona sabiedrībā, piedzīvot to, ka viņus izmanto kā nelegālo darbaspēku citrusu plantācijās, dzīvot graustos un visam pāri izjust apkārtējās vides neuzticešanos un naidīgo attieksmi.

IEVIRZES ANALĪZEI

Jonas Carpignano filma iekļaujas acīmredzami aktuālā situācijā, par ko liecina daudzās televīzijā redzētās reportāžas par nelegālās imigrācijas traģēdijām Vidusjūrā. Ir labi zināms, ka Eiropas Savienības veiktie pasākumi nav izrādījušies pietiekami, lai risinātu imigrantu pieplūduma situāciju. Turklāt vēl jāuzsver, ka ievērojamā daļā Eiropas sabiedrības pastiprinās naidīga attieksme pret imigrantu labāku uzņemšanu.

Šajā kontekstā visai *Jonas Carpignano* kinematogrāfiskajai darbībai piemīt politiska dimensija šā vārda spēcīgākajā un cēlākajā nozīmē, proti, režisors apņēmīgi demonstrē vēlmi iesaistīties un darīt sabiedrībai zināmu imigrantu skatupunktu, kuri parasti — labākajā gadījumā — tiek atainoti kā līdzcietību izraisošas personas vai — sliktākajā gadījumā — kā nevēlama parādība. Šajā ziņā kinematogrāfiskais tēlojums apzināti veidots atšķirīgi no plašsaziņas līdzekļu, galvenokārt televīzijas, radītajiem priekšstatiem.

REALITĀTES MOMENTUZNĒMUMS

Režisors jau pašos pirmsākumos atteicies no jēlkādas skaidrojošas pieejas un neieslīgst izklāstos par imigrantu izcelsmes valstīs valdošo bezcerību, kura varētu būt par iemeslu tam, kādēļ šie cilvēki izvēlējušies pamest savu dzimteni. Tā vietā viņš izvēlējies mirkļa skatījumu: ikvienas situācijas skaidrojums rodas pašā situācijā.

Skopā vārdu apmaiņa kino neraksturīgā daudzū valodu sajaukumā (filmā tiek runāts franciski, angliiski, itāliiski, Kalabrijas dialektā, Āfrikas tautu valodās) vēl spēcīgāk iesaista skatītāju notikumos, kas risinās acu priekšā, un tiem nav nepieciešami nedz izsmeljoši skaidrojumi, nedz pamatojums. Filmas kulminācijas brīdis ir sacelšanās aina. Nemieri izceļas dažās sekundēs, un skatītāju var pārsteigt brutalitāte, ar kādu demonstranti spēji uzbrūk stāvvietās novietotām automašīnām, slēgto veikalu vitrīnām, apstājušos automašīnu vadītājiem. Taču skatītājs, gluži tāpat kā Ajiva, jūtas notiekošā aizrauts, ja ne pat ierauts iekšā šai notikumu virpulī, savukārt demonstrācijas pretinieku reakcija ir neizmērojama vardarbība.

Tādējādi šī epizode iegūst universālu dimensiju un, neaprobežojoties ar Itālijas situāciju, attēlo tādu cilvēku protestus, kurus citos laikos mēs būtu dēvējuši par "pazušanai lemtiem zemes ļaudīm". Šajā sakarībā jāpiemin, ka filmas vēstījums ir balstīts uz patiesiem notikumiem, kas 2010. gadā norisinājās Kalabrijas reģionā, Rozarno pilsētā. Taču zīmīgi ir tas, ka režisors neveido saikni ar lokālo kontekstu. Gluži tāpat kā galvenais varonis, arī skatītāji tiek burtiski iemesti notikumos, kurus spēj saskatīt tikai daļēji, taču tieši šī daļējā perspektīva veicina plašāku, vispārīgāku skatījumu uz situāciju, kas nav raksturīga tikai Kalabrijai vien, bet gan pilnīgi noteikti attiecas uz visu Eiropu.

NOSLĒPUMAINĀ REALITĀTE

Lielākoties lakonisko dialogu izmantojums, kas galvenokārt skaidrojams ar daudzajām un dažādajām valodām, kādās varoņi runā, akcentē arī imigrantu vientulību sabiedrībā, kura viņiem lielā mērā paliek sveša un no kuras viņi iepazīst tikai perifēriju. Šis aspekts, protams, ir acīmredzams, taču režisors tā uzsver arī imigrantu niecīgo rīcības brīvību un neesošās izvēles iespējas. Piemēram, epizodē, kad imigrantu grupa, kuru vidū ir arī Ajiva un Abāss, ir ieradusies Lībijā, viņiem tiek pavēlēts pašiem vadīt kuģi, kam paredzēts viņus transportēt pāri Vidusjūrai. Dialogs ar cilvēku kontrabandistiem ir neiespējams, tādēļ imigranti ir spiesti izdarīt piespiedu izvēli. Viens no viņiem beigās nolemj vadīt kuģi, un pārējiem šo risinājumu nākas pieņemt, jo citu izvēles iespēju gluži vienkārši nav. Savukārt Ajiva, kad beidzot ir nokļuvis Itālijā, tur izjūt tieši tādu pašu situācijas spiedienu, uzzinādams, ka viņam triju mēnešu laikā ir jāatrod darbs un jānokārto oficiālie uzturēšanās dokumenti. Šis nosacījums šķiet absurds, taču nav diskutējams, tātad arī šajā gadījumā galvenajam varonim netiek dota nekāda izvēle.

Redzam, ka filmas "Mediterranea" mērķis neapšaubāmi ir ne tik daudz ilustrēt apstākļus, kādos dzīvo imigranti, bet gan iepazīstināt skatītāju ar šo cilvēku stingri norobežoto perspektīvu, īpaši pasvītrotot spiedienu, kādam viņi ir pakļauti, un ierobežojumus, kuri tiek definēti kā nepieciešamība un no kuriem vienīgā izeja ir sacelšanās. Šī iedzījināšanās skatupunktā neapšaubāmi izskaidro vairākus režisora izraudzītos inscenējuma risinājumus, kuri ir visnotaļ uzkrītoši, piemēram, rokas kameras izmantojums, bieži vien — kustībā, attēlojot varoņus tuvplānā un tādējādi piešķirot notikumiem nenoteiktu, jucekļīgu raksturu, vai neprofesionālu aktieru iesaistīšana, uzticot viņiem lomas, kuras, visai ticams, līdzinās pašu aktieru pieredzētajam, vai biežais nakts ainu izmantojums, kas vedina domāt, ka imigrantu dzīve norisinās vienīgi naktī...

ATMIŅAS ESTĒTIKA?

Filmās estētiku, kas nebūt nav uzskatāma tikai par reālistisku vai dokumentālu, varētu interpretēt vēl dziļāk, raugoties uz to kā uz galveno varoņu atmiņas darbības atspoguļojumu. (Jāatceras, ka filmas galveno varoņu atveidotāji, visai ticams, režisoram ir stāstījuši par pagātnē pieredzēto.) Kaut gan filmas darbības laiks acīmredzami ir "šeit un tagad" un netiek izmantoti retrospektīvi paņēmieni, tomēr ir iespējams saskatīt virkni kinematogrāfisku izteiksmes līdzekļu, kas zināmā mērā atgādina atmiņas.

Piemēram, daudzas epizodes nav filmētas "objektīvi", bet gan fokusētas uz kādu elementu, kas ir pietiekami zīmīgs, lai iespīestos filmas varoņu atmiņā (nav pat svarīgi, vai to atceras Ajiva vai Abāss).

Šo iespaidu pastiprina filmas skaņu celiņš. Tas nesaudzīgi mainās, piemēram, apkārtējās vides trokšņi pēkšņi pārtrūkst un iestājas nospiedošs klusums, vai it kā no tālienes skanošs muzikālais pavadījums — gluži kā atmiņas uzplaiksnijumos — attālina acu priekšā esošo ainu. Vēl ir uzskatāmi redzams filmas "ģeogrāfiskais" dalījums — tās trīs galvenās daļas atbilst darbības norisei Alžīrijā, Lībijā un Itālijā, savukārt hronoloģiskais ritējums ir izplūdis un aptuvenus. Cik ilgi Ajiva paliek Kalabrijā (kur viņš, bez šaubām, iemācās itāļu valodu)? Vai šis laiks mērāms dienās, nedēļās, mēnešos? Skatītājs paliek neziņā, jo atmiņa, kas viegli nošķir vietas, krietni mazāk pasaka par laika ritējumu, it īpaši tad, ja šis laiks tiek pavadīts monotonā darbībā, piemēram, novācot citruskoku augļus.

Fragmentārais, sinkopētais inscenējums acīmredzot atspoguļo to, kā režisors, uzturēdamies Kalabrijā, uzklusījis un vācis tur sastapto imigrantu dzīvesstāstus, kuri vairāk vai mazāk liecina par katra atsevišķā cilvēka atmiņas darbību. Iespējams, ka ne visi skatītāji režisora izvēlēto inscenējumu uztvers tieši šādā veidā, taču viņi noteikti sajutīs režisora apņēmību iepazīstināt sabiedrību ar Rozarno un citviet pasaulē mītošo imigrantu perspektīvu, kuriem liktenis lēmis dzīvot pasaules visdrūmākajos nostūros.

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM

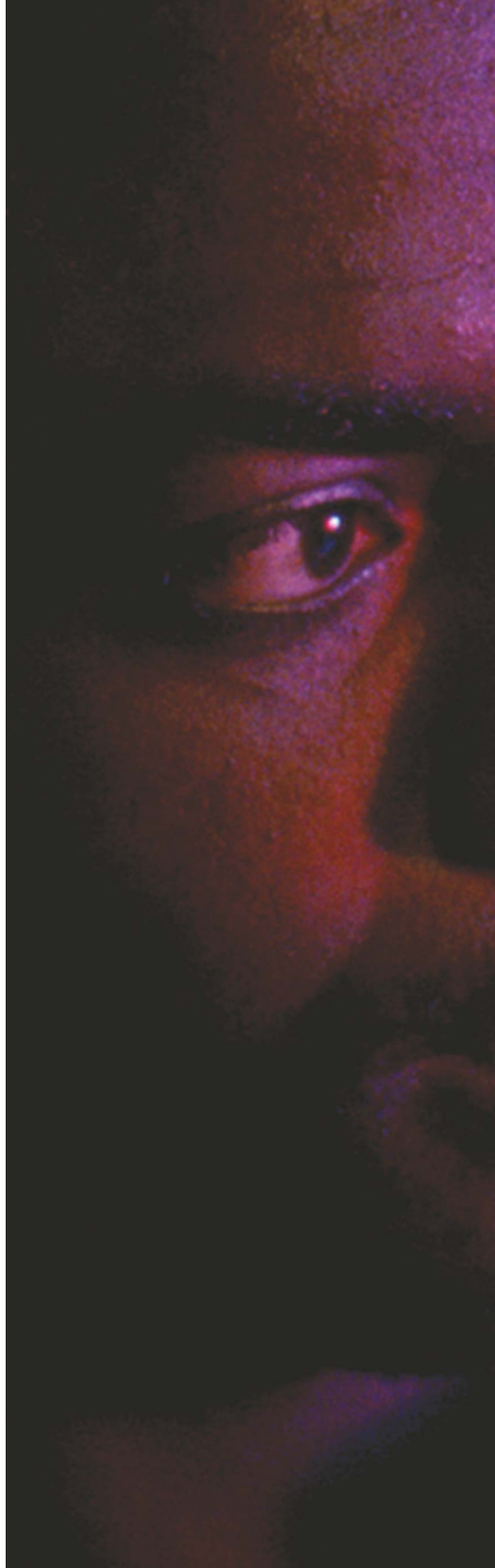
Kā var interpretēt Ajivas un Abāsa atšķirīgos raksturus un izturēšanos? Vai šīs atšķirības ir svarīgas, lai izprastu filmu, īpaši tās beigas? Kā vērtēt imigrantu darba devēju? Vai viņš ir ekspluatators, kam nav sirdsapziņas; krietns cilvēks; nelietis; paternālistisks priekšnieks? Vai Rozarno iedzīvotāju attieksmē ir vērojamas atšķirības? Vai jūs iespaidoja atsevišķi kinematogrāfiskā inscenējuma paņēmieni, piemēram, daudzās naktī uzņemtās ainas, rokas kameras izmantojums, atsevišķu epizožu nenoteiktība un fragmentācija, mainīgais skaņu celiņš, kameras fokusēšana uz mazākas nozīmes detaļām u. tml.?

Michel Condé

les grignoux

REŽISORS: *Jonas Carpignano*
SCENĀRIJA AUTORS: *Jonas Carpignano*
LOMĀS: *Koudous Seihon, Alassane Sy*
OPERATORS: *Wyatt Garfield*
MŪZIKA: *Benh Zeitlin, Dan Romer*
PRODUCENTI: *Jason Michael Berman, Chris Columbus, Jon Coplon, Christoph Daniel, Andrew Kortschak, John Leshner, Ryan Lough, Justin Nappi, Alain Peyrollaz, Gwyn Sannia, Marc Schmidheiny, Victor Shapiro, Raphael Swann, Ryan Zacarias*
KINOSTUDIJAS: *Good Films, DCM Productions, Good Lap Production, End Cue, Court 13 Pictures, Le Grisbi Productions, Nomadic Independence Pictures, Treehouse Pictures*
GADS: 2015
ILGUMS: 107 min.
ŽANRS: drāma
VALSTIS: Itālija, Francija, ASV, Vācija, Katara
ORIGINĀLVALODAS: franču, itāļu, angļu, arābu, bisša (valoda, kurā runā daļa Burkinafaso iedzīvotāju)

MŪSU STĀSTUS IZGAISMO FILMU RADĪTĀS EMOCIJAS

Eiropas Parlaments piedāvā noskatīties trīs filmas, kuras sacenšas par 2015. gada LUX kino balvas konkursa galveno balvu:

“MEDITERRANEA” — režisors *Jonas Carpignano*
(Itālija, Francija, ASV, Vācija, Katara)

“MUSTANGS” (MUSTANG) — režisore *Deniz Gamze Ergüven*
(Francija, Vācija, Turcija, Katara)

“MĀCĪBA” (UROK) — režisori *Kristina Grozeva* un *Petar Valchanov*
(Bulgārija, Grieķija)

Šie daudzšķautņainie stāsti, kas ir jauno un talantīgo Eiropas kinorežisoru uzcītīga darba un radošās izdomas rezultāts, tiks demonstrēti LUX filmu dienu 4. ciklā.

LUX KINO BALVA

Kultūrai ir būtiska loma mūsu sabiedrības veidošanā. Ar šo vadmotīvu Eiropas Parlaments 2007. gadā izveidoja LUX kino balvu, kā mērķi izvirzot Eiropas filmu aprites veicināšanu Eiropā un Eiropas mēroga debašu un diskusiju uzsākšanu par būtiskām sabiedrības problēmām. LUX kino balva ir unikāla iniciatīva. Lielākā daļa filmu, kuru uzņemšanā ir piedalījušās Eiropas valstis, tiek rādītas tikai uzņemšanas valstī un reti tiek izplatītas citur, pat ne citās Eiropas Savienības valstīs, bet LUX kino balva sniedz trim Eiropas filmām unikālu iespēju nodrošināt titrus 24 ES oficiālajās valodās.

Eiropas Parlamenta deputāti balsojumā izraudzīsies vienu LUX kino balvas ieguvēju, kas tiks nosaukta 2015. gada 25. novembrī.

LUX FILMU DIENAS

LUX kino balva ļāva aizsākt arī LUX filmu dienu tradīciju. Kopš 2012. gada LUX filmu dienas sniedz trim LUX kino balvas finālistēm iespēju sasniegt plašu kino skatītāju loku. Aicinām izbaudīt LUX filmu dienas — neaizmirstamu kultūras pieredzi, kas sniedzas pāri robežām. No 2015. gada oktobra līdz decembrim varēsiet pievienoties pārējiem kinomīļiem visā Eiropā un noskatīties filmas “Mediterranea”, “Mustangs” (*Mustang*) un “Mācība” (*Urok*) vienā no 24 ES oficiālajām valodām. Neaizmirstiet nobalsot par sev tīkamāko filmu mūsu tīmekļa vietnē luxprize.eu vai Facebook lapā!

SKATĪTĀJU BALVA

Skatītāju balvu piešķir LUX kino balvas skatītāju balsojuma uzvarētājam. Izmanto iespēju un nobalso par “Mediterranea”, “Mustangs” (*Mustang*) vai “Mācība” (*Urok*) — balsotāji piedalīsies loterijā, kurā tiks izlozēts Eiropas Parlamenta piešķirts ielūgums uz Karlovivaru Starptautisko kino festivālu, kas notiks 2016. gada jūlijā un kur ielūguma saņēmējs paziņos skatītāju balvas ieguvēju.

SKATIES,
DISKUTĒ
UN BALSŅO

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU